

ӘСКЕРИ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫ КУРСАНТТАРЫНЫҢ КӘСІБИ БІЛІКТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ МОДЕЛІ

Ракпанова Қ.С. магистр, М. Ғабдуллин атындағы орта мектеп мұғалімі, Алматы облысы, Абай ауылы, Қазақстан, e-mail: r.karlygash_72@mail.ru

Аңдатпа. Бұл мақалада әскери жоғары оқу орны курсантының кәсіби біліктілігін шет тілі пәні үлгісінде оқу жобалау құралдарымен қалыптастыру моделін құру жүйелік және тұлғалық-іс-әрекеттік тәсілдерге негізделгені, оған сәйкес жүйенің құрамдас бөліктері оның функцияларымен анықталғаны, осы функцияларды іске асыру өзінің институционалды, стационарлық күйін ғана емес, сонымен қатар тиімділікті қамтамасыз ететін іс-әрекетке бағытталғаны жайлы айтылады.

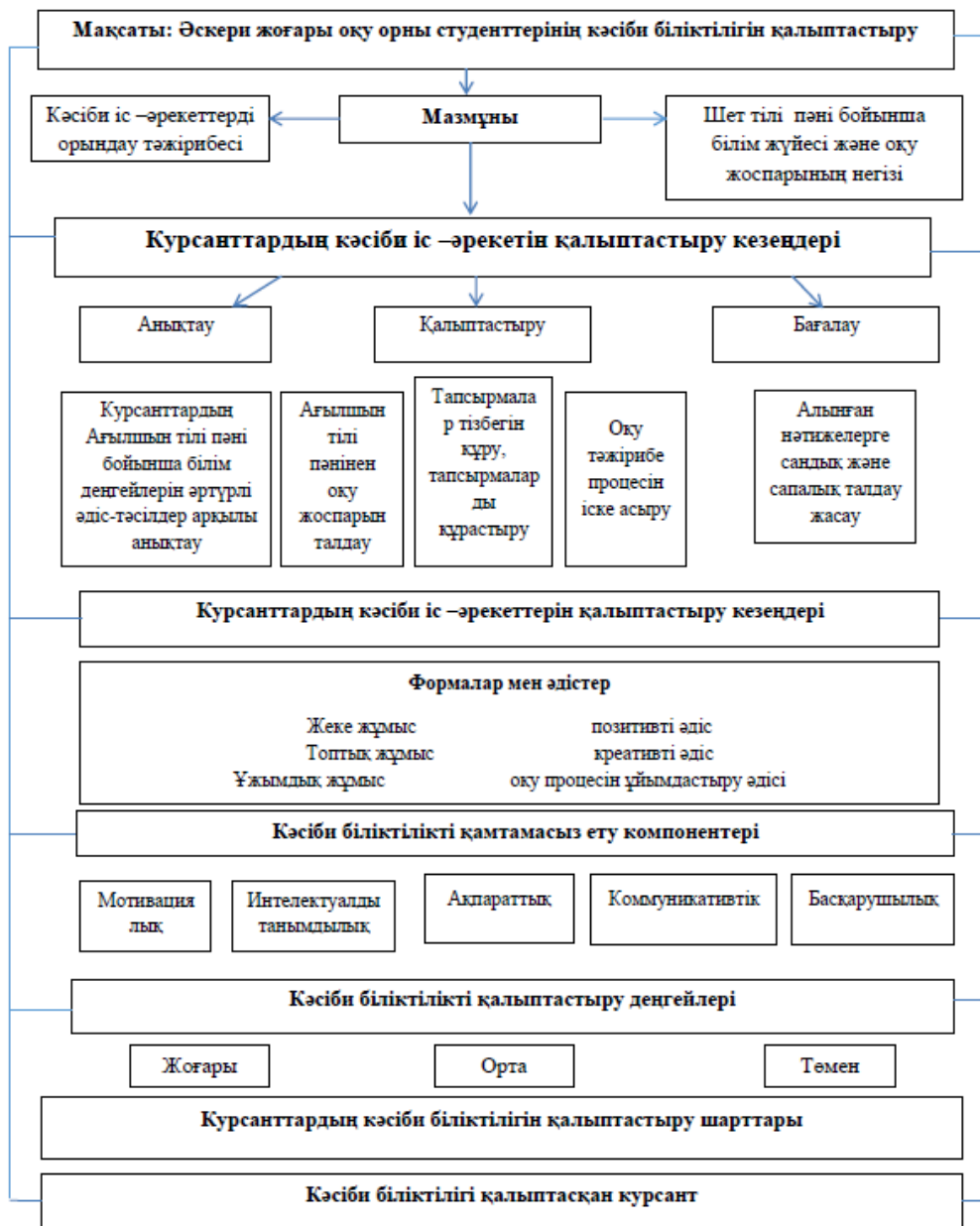
Тірек сөздер: кәсіби біліктілік, компоненттер, әскери жоғары оқу орны, курсанттар, модел, шет тілі, оқу жобалау.

Сапалы білім берудің мақсаты еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, өз мамандығын еркін меңгерген және іргелес қызмет саласына бағытталған, әлемдік стандарттар деңгейінде мамандық бойынша тиімді жұмысқа қабілетті, кәсіби өсуге дайын, әлеуметтік және кәсіби ұтқырлыққа дайын тиісті деңгейдегі жоғары білікті маманды даярлау болып табылады. Қазіргі маманның біліктілік деңгейінің өзекті көрсеткіші оның кәсіби біліктілігі болып табылады.

Әскери жоғары оқу орны курсантының кәсіби біліктілігін шет тілі пәні үлгісінде оқу жобалау құралдарымен қалыптастыру моделін құру жүйелік және тұлғалық-іс-әрекеттік тәсілдерге негізделген, оған сәйкес «жүйенің құрамдас бөліктері оның функцияларымен анықталған . осы функцияларды іске асыру өзінің институционалды, стационарлық күйін ғана емес, сонымен қатар тиімділікті қамтамасыз ететін іс-әрекетке бағытталған» [1].

Курсанттардың кәсіби белсенділігі тұлғаның интегративті қасиетін көрсете отырып, кәсіби қызметті жүзеге асыруға теориялық, практикалық және жеке дайындық бірлігінде көрінеді және курсанттың кәсібилігі мен кәсіби мәдениетімен тығыз байланысты.

Әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби біліктілігінің негізгі компоненттері курсанттардың әскери-кәсіптік қызмет түрлері мен «Шет тілі» пәнінің мүмкіндіктері ескеріле отырып анықталды.

Сурет 1 - Әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби біліктілігін қалыптастыру моделі

Зерттеу нәтижелері гуманитарлық пәндерді оқу кезінде әскери жоғары оқу орындары курсанттарының кәсіби біліктілігінің ерекшелігін анықтауға мүмкіндік берді, бұл оның «Шет тілі» пәні мысалында қалыптасуының нақты мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Курсанттың кәсіби біліктілігін біз өзара байланысты бес компонентті белгіледік: мотивациялық-құндылық, ақпараттық, зияткерлік-танымдық, коммуникативтік және басқарушылық.

Зерттеу көрсеткендей, оқу жобалау мәселесі психологиялық-педагогикалық әдебиетте кеңінен ұсынылған. Оның әр түрлі жақтары ашылды: мәні, рөлі, стратегиясы, кезеңдері, оқытушы мен оқушының қызметі

және т.б. сонымен бірге бұл мәселе әскери кәсіптік білім беру саласында өзінің түпкілікті шешімін таппады. Әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби белсендігін қалыптастыру құралы ретінде біз жүргізген оқу жобалау проблемасына теориялық талдау жеке және кәсіби маңызы бар мәселелерді шешу үшін жобаны құру бойынша курсанттардың білім беру қызметін мақсатты актив ретінде оқу жобалауды бөліп көрсетуге, оның функцияларымен анықталатын оның дидактикалық әлеуетін айқындауға мүмкіндік бердік. Бөлінген функциялар - мотивациялық-құндылық, ақпараттық, коммуникативтік, рефлексивті, ұйымдастырушылық, бақылаушы - белгілі бір шамада педагогикалық ғылымдағы бар оқу жобалауының сипаттамасын толықтырады және оқу жобалауының білім алушылардың жеке басын құрудағы, сондай-ақ курсанттардың кәсіби біліктілігін қалыптастырудағы мүмкіндіктерін дәлелдейді.

Оқу жобалау курс [in Rus.]. анттардың кәсіби біліктілігін қалыптастыруға ықпал етуі мүмкін екені анықталды. Осының салдарынан білім беру процесін білімдерді кәсіби біліктілікті қалыптастыруға оңай беру арқылы қайта бағдарлау жүреді. Курсанттың кәсіби біліктілігін қалыптастыру құралы ретінде оқу жобалауын пайдалану, оқытудың дәстүрлі түрлері мен әдістерін толықтыру [2].

Әскери оқу орны курсанттарының кәсіби біліктілігін қалыптастыру күрделі, ол мәселелерді талдау, көп аспектілікті мұқият зерделеуді қажет етеді. Ғылыми-педагогикалық зерттеу әдебиеттерін, қазіргі заманғы зерттеулерді қарап отырып, курсанттардың кәсіби біліктілігін арттырудың бірден-бір жолы олардың моделін қалыптастыру болып табылады.

Курсанттардың кәсіби біліктілігін оқу жобалау құралдарымен қалыптастырудың ұсынылған моделі - курсанттардың кәсіби біліктілігін қалыптастырудың мақсаты, мазмұны, кезеңдері, нысандары мен әдістері, критерийлері мен деңгейлері, нәтижесінен тұрады. Бұл модель оқу жобалау құралдарымен әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби біліктілігін қалыптастыру мүмкіндіктері туралы түсінігін кеңейтеді және тереңдетеді. Ол, біздің ойымызша, курсанттардың біліктілігін қалыптастыру проблемасын табысты шешуге ғана емес, сонымен қатар оқытушыға операциялық-қызметтік блокты өзге толықтыру есебінен өзінің шығармашылық жолдарын әзірлеуге мүмкіндік береді.

Модельді әзірлеу кезінде шет тілін оқыту, жобалау негізінде курсанттардың кәсіби біліктілігін арттырудың педагогикалық жиынтығы пайда болды. Оған: педагогтар мен курсанттардың оқу жобаларын кәсіби біліктілікті қалыптастыру құралы ретінде қолдануға дайындығы; оқытылатын пәнді меңгеру барысында курсанттардатуындайтын тұлғалық жіне кәсіби мәселелерді

шешу; оқу-жобалау негізінде оқу-жаттығуды күрделендіре отырып, курсанттардың дербестік деңгейін арттыру, кәсіби біліктілігін жетілдіруді кезеңмен ұйымдастыру; курсанттардың болашақ әскери - кәсіби қызметінің түрлерін педагогикалық жобада модельдеу және игеру болып табылады.

Болашақ офицер қызметінің болашақ түрлерін оқу жобалауда қайтақұру әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби белсенділігін біз бөлген құрамдастарды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Осылайша, жеке-қызметтік және жүйелі тәсілдердің негізінде біз әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби біліктілігін мақсатты, мазмұнды, кезең-кезеңімен, операциялық-әрекеттік, критериалды- деңгейлік және нәтижелі блоктарды қамтитын оқу жобалау құралдарымен қалыптастырудың тұтас моделін қалыптастырдық.

Бұл модель белгілі бір педагогикалық жағдайларда жұмыс істей алады, оларды біз жеке блокқа бөлмедік, ал модельдің негізі ретінде орналастырдық.

Сонымен, әскери жоғары оқу орны курсанттарының кәсіби белсенділігін шет тілін оқыту процесінде оқу жобалау құралдарымен қалыптастыруға бағытталған педагогикалық процесс үшін бөлінген педагогикалық шарттардың жиынтығын іске асыру қажет.

ӘДЕБИЕТ

[1] Борисов, П.П. Компетентностно-деятельностный подход как основа модернизации содержания общего среднего образования и повышение его качества // Наука и образование. - 2016. - №4. - С. 67-70.

[2] Долломанюк, Л.В. Формирование военно-профессиональной компетенции курсантов в процессе обучения в военно-учебных заведениях. // Казанский педагогический журнал. 2015. - №12. - С.26-32.

REFERENCES

[1] Borisov, P.P. Kompetentnostno-deyatelnostnyy podkhod kak osnova modernizatsii sodержaniya obshchego srednego obrazovaniya i povysheniye yego kachestva (Competence-activity approach as a basis for the modernization of the content of general secondary education and improving its quality) // Nauka i obrazovaniye. - 2016. - №4. - S. 67-70 [in Rus.].

[2] Dolomanyuk, L.V. Formirovaniye voyenno-professional'noy kompetentsii kursantov v protsesse obucheniya v voyenno-uchebnykh zavedeniyakh (Formation of military-professional competence of cadets in the process of training in military-educational institutions) // Kazanskiy pedagogicheskiy zhurnal. 2015. - №12. - S.26-32 [in Rus.].

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ КУРСАНТОВ ВОЕННОГО ВУЗА

Ракпанова К.С.

магистр, учитель средней школы имени М. Габдуллина, Алматинская область, село Абай, Казахстан,

e-mail: r.karlygash_72@mail.ru

Аннотация. В данной статье говорится о том, что построение модели формирования профессиональной компетенции курсанта военного вуза средствами учебного проектирования на примере предмета иностранный язык базируется на системном и лично-деятельностном подходах, в соответствии с которыми компоненты системы определяются ее функциями, реализация этих функций направлена на деятельность, обеспечивающую не только ее институциональное, стационарное состояние, но и эффективность.

Ключевые слова: профессиональная компетенция, компоненты, военный вуз, курсанты, модель, иностранный язык, учебное проектирование.

THE MODEL OF FORMATION OF CADETS' PROFESSIONAL COMPETENCE IN MILITARY HIGH SCHOOL

Rakpanova K.S. master, teacher of secondary school named after M. Gabdullin, Almaty region, Abay village, Kazakhstan, e-mail: r.karlygash_72@mail.ru

Abstract. This article explains that building a model of formation of professional competence of a cadet military education-instructional design on the example of the subject of foreign language is based on a systemic and personal-activity approach, according to which components of the system are determined by its functions, the implementation of these functions are focused on activities that ensure not only its institutional, steady state, but also the efficiency.

Keywords: professional competence, components, military High school, cadets, model, foreign language, educational design.

Статья поступила 27.02.2020